

prosinec 2019

V čase předvánočním vám přinášíme informace o dalších dvou nových Místech pro přírodu, a přidáváme i něco z průzkumů, které na vykoupených lokalitách v letošním roce proběhly.

Hraničky – motýlí stráně na Moravskotřebovsku

Na českomoravském pomezí, v okolí říčky Třebůvky, se zachovala řada fragmentů původních nezalesněných suchých strání, hostící vzácné druhy hmyzu. Stará se tu o ně pozemkový spolek Arion, který konec konců po jednom ze zdejších motýlích klenotů – modráskovi černoskvorném čili vědecky *Maculinea arion* – má své jméno. Většinou na základě dohod s vlastníky. Poté, co jeden z vlastníků se rozhodl svůj pozemek prodat, přistoupili jsme k jeho výkupu.

Té lokalitě nedaleko Vranové Lhoty se říká podle blízké osady Hraničky. Je to k jihu obrácená

travnatá stráň, rozdělená několika pásy křovin. Pestrůst zvyšují kamenné snosy a několik starých ovocných stromů. Nejvzácnějším místním obyvatelem je motýl hnědásek květelový, v minulosti běžný motýl, který však už na většině území republiky vymřel. Za pozornost stojí i saranče vrzavá, modrásek jetelový, lišaj pryšcový či některé teplomilné druhy pavouků (teplomil čtyřskvrnný, příčnatka stepní...).

Vykoupený pozemek je velký 0,74 hektaru. Na výkup přispěla firma Teleperformance.

Hraničky a hnědásek květelový (foto J. Moravec)

Sedmihorské mokřady v Českém ráji

Sedmihorské mokřady se rozkládají při pravém břehu říčky Libuňky západně od Sedmihorek, na dohled turisticky oblíbeného Hruboskalska. Ve druhé polovině minulého století i tuto oblast postihly meliorace, naštěstí se podařily jen částečně. Dodnes je toto území oázou ptáků; za posledních deset let zde bylo pozorováno přes 120 druhů, mimo jiné i takové vzácnosti, jako slavík modráček a jeřáb popelavý, bekasina otavní či dva druhy chřástalů.

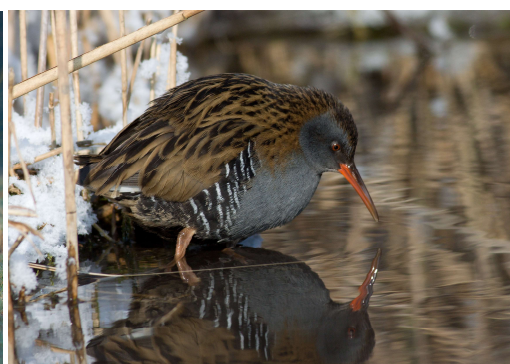
Severozápadní část bývalého mokřadu byla melioracemi silně poškozena, ale stejně se

nepovedlo pozemky zúrodnit a dnes jsou porostlé souvislou rákosinou. Právě sem napíná úsilí pozemkový spolek, který letos vznikl při místní organizaci Českého svazu ochránců přírody Bukovina. Ve spolupráci s řadou dalších partnerů připravuje rozsáhlý projekt, který by sem vrátil scházející vodu a vytvořil zde plnohodnotný mokřad. Což na lokalitě se více než stovkou vlastníků není po administrativní stránce žádná legrace. Proto členové spolku již několik měsíců jednají s vlastníky, kdo je ochotný se do projektu zapojit, případně kdo by chtěl své pozemky ve prospěch realizace tohoto projektu prodat.

První výkup byl hodně specifický. Byla to exekuční dražba. Sice jen spoluvlastnický podíl, ale na třech čtvrtinách hektaru v klíčové poloze. Kdyby to koupil někdo jiný, těžko bychom se už k tomu dostávali. Navíc včetně podílu na bývalých cestách. To je případ, který stojí za podrobnější zmínku. Lokalitu kdysi protínala síť cest, které byly ve spoluvlastnictví majitelů všech přilehlých pozemků. Něco jako společné prostory v bytovém domě. Fyzicky už cesty dávno neexistují, ale v katastrálních mapách jsou stále zakreslené a „překáží“ jakýmkoli plošným úpravám lokality. Potíž je v tom, že zde neplatí to, co v bytovém domě, tedy že společně s bytovou jednotkou by se prodával i příslušný podíl společných prostor.

Cesty jsou dnes zcela nezávislým pozemkem, kde platí předkupní právo spolumajitelů. Tedy pokud by kdokoli chtěl svůj podíl prodat někomu „zvenčí“, musí ho nejprve nabídnout všem spoluvlastníkům. Což je u pozemku s více jak stovkou spoluvlastníků technicky naprosto nereálné. Existuje jedna výjimka, a tou je právě exekuce. Díky ní jsme se tak stali spoluvlastníky těchto bývalých cest a dnes už můžeme od ostatních spoluvlastníků jejich podíly klidně vykupovat.

Další tři výkupy, dohromady hektar pozemků, proběhly již standardně. Na výkupech se opět podílel Nadační fond Veolia.

Vzácní obyvatelé Sedmihorských mokřadů – slavík modráček, jeřábi a chřástal vodní (foto V. a J. Šťastní)

Průzkumy z „ochrany biodiverzity“

Řada aktivit na vykoupených lokalitách je financována z programu Ochrana biodiverzity. To je celostátní program Českého svazu ochránců přírody, na nějž přispívají mimo jiné Ministerstvo životního prostředí, Lesy České republiky či Nadace Ivana Dejerala.

V letošním roce se díky tomuto programu uskutečnily mimo jiné biologické průzkumy čtyř Míst pro přírodu. U Kuchyňky to byl prvotní průzkum po výkupu, aby bylo možno stanovit optimální management. Botanik sice našel jen dvě vzácnější rostliny, zato entomologický průzkum ukázal řadu zajímavějších druhů motýlů a blanokřídlých. Překvapivě často vázaných spíše na sušší lokality. Prvotní průzkum bezobratlých proběhl i Na nebesích, jeho výsledky však ještě nedorazily; jsme zvědaví. V Jindřišském údolí se uskutečnil herpetologický průzkum. Jeho hlavní cíl – potvrdit výskyt užovky podplamaté – se sice bohužel nenaplnil, ale byl potvrzen hojný výskyt užovky obojkové a slepýše křehkého, zaznamenáni byli i ještěrka živorodá, ještěrka obecná a užovka

hladká. O výsledcích botanického průzkumu na Chválovně jsme se zmiňovali již v minulých Dárcovských listech.

Kompletní výsledky průzkumů budou postupně zveřejněny na www.mistoproprirodu.cz.

Starček potoční – jedna z vzácnějších rostlin, nalezených na lokalitě U Kuchyňky (foto J. Oulehla)